

โลกทัศน์ชาวนครศรีธรรมราช จากวรรณกรรมมุขปาฐะ

วิมล คำศรี *

โลกทัศน์ คือระบบรวมทั้งหมดของความคิดความอ่าน ความเชื่อ
ทัศนคติ ที่บุคคลหรือกลุ่มบุคคลในสังคมหนึ่ง ๆ มีร่วมกัน อันเกี่ยวข้องกับปัญหา
ทั้งหมดของชีวิตมนุษย์ ซึ่งอาจปรากฏอยู่ในภาษา นิยายปรัมปรา ความเชื่อ
และพิธีกรรมทางศาสนา ศิลปะในรูปแบบต่าง ๆ ตลอดจนวรรณกรรมของสังคม
นั้น ๆ ¹

กล่าวโดยสรุปก็คือ โลกทัศน์เป็นความคิดเห็นของบุคคลที่มีต่อโลกและ
สังคมมนุษย์ เป็นนามธรรมซึ่งอยู่ในจิตสำนึกของบุคคล อันเกิดจากความคิดและ
อารมณ์ ซึ่งประสานตัวขึ้นจากประสบการณ์ ที่บุคคลแต่ละคนได้รับมานั่นเอง
โลกทัศน์ของบุคคลจะเป็นอย่างไร ย่อมขึ้นอยู่กับสภาพหรือฐานะของบุคคลใน
สังคมนั้นเป็นอย่างมาก วิธีการมองโลก (หรือทัศนะที่มีต่อโลก) ของผู้ที่มีฐานะทาง
สังคมสูง ย่อมแตกต่างไปจากวิธีการมองโลก (หรือทัศนะที่มีต่อโลก) ของผู้ที่มีฐานะ
ทางสังคมต่ำเสมอ ทั้งนี้เพราะสภาพหรือฐานะของบุคคล ย่อมทำให้ระบบความ
คิดอ่านและทัศนคติผันแปรไปได้เสมอ ²

* ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิมล คำศรี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ภาควิชาภาษาไทย
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏนครศรีธรรมราช.

ด้วยเหตุที่วรรณกรรมมุขปาฐะเป็นผลผลิตอันเกิดจากความคิด และจินตนาการของมนุษย์ จึงย่อมจะสะท้อนโลกทัศน์ของมนุษย์ได้ โดยเฉพาะโลกทัศน์ของผู้แต่ง / ผู้สร้างสรรค์ หรือผู้เล่า ทั้งนี้เพราะผู้แต่ง / ผู้สร้างสรรค์ หรือผู้เล่าทุกคนย่อมตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของสถานการณ์ทางเศรษฐกิจและสังคมในยุคสมัยของตนอย่างหลีกเลี่ยงไม่พ้นเสมอ การศึกษาวรรณกรรมมุขปาฐะของมนุษย์กลุ่มใดจึงเท่ากับเป็นการศึกษาโลกทัศน์ของมนุษย์กลุ่มนั้นในช่วงเวลานั้นนั่นเอง

ในการศึกษาวรรณกรรมมุขปาฐะนครศรีธรรมราชครั้งนี้ ผู้เขียนประสงค์จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างโลกทัศน์กับวิถีชีวิตชาวนครศรีธรรมราช โดยอาศัยวรรณกรรมมุขปาฐะเป็นเครื่องมือในการสืบค้น ในการนี้จึงได้กำหนดกรอบเพื่อศึกษาโลกทัศน์ไว้ 4 ประเด็น คือ โลกทัศน์ต่อสิ่งเหนือธรรมชาติ โลกทัศน์ต่อธรรมชาติ โลกทัศน์ต่อเพื่อนมนุษย์ และโลกทัศน์ต่อสังคม โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. โลกทัศน์ต่อสิ่งเหนือธรรมชาติ

สิ่งเหนือธรรมชาติในขอบเขตของการศึกษาครั้งนี้ หมายถึงสิ่งที่อยู่นอกเหนือเหตุผลและการพิสูจน์ แต่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่ามีอยู่จริง และมีความผูกพันกับมนุษย์โดยการพิสูจน์ทางจิต ได้แก่ เรื่องคติทางศาสนา เรื่องภูติผี และเรื่องคุณไสย

สิ่งเหนือธรรมชาติมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมและวิถีชีวิตมนุษย์ ทั้งในทางที่เป็นคุณและโทษ ทางที่เป็นคุณ หมายถึงเป็นเครื่องหล่อหลอมจิตใจมนุษย์ ให้ประพฤติปฏิบัติในทางที่ชอบที่ควร หรือช่วยสร้างสำนึกทางศีลธรรมให้เกิดรู้สึกรับผิดชอบชั่วดี ส่วนทางที่เป็นโทษหมายถึงเป็นเครื่องจูงใจให้มั่งงายหรือเพ้อฝันด้วยความหวังลม ๆ แล้ง ๆ ซึ่งมีผลกระทบต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยรวม

เนื่องจากสังคมชาวนครศรีธรรมราชยังเป็นสังคมเกษตร ดังนั้นความคิด และโลกทัศน์ต่อสิ่งเหนือธรรมชาติจึงยังมีปรากฏอยู่มาก แม้จากระบบการศึกษาสมัยใหม่ จะได้เข้ามามีบทบาทเปลี่ยนแปลง ความเชื่อที่มลาย่มากกว่าครึ่ง ศตวรรษแล้วก็ตาม

โลกทัศน์ต่อสิ่งเหนือธรรมชาติที่ปรากฏในวรรณกรรมมุขปาฐะนครศรีธรรมราช มีดังนี้

1.1 **โลกทัศน์ต่อคติทางศาสนา** ชาวนครศรีธรรมราชส่วนใหญ่นับถือพุทธศาสนา คติความเชื่อส่วนใหญ่จึงได้รับอิทธิพล มาจากพุทธศาสนา คติ - ความเชื่อนี้มีอิทธิพลในการกำกับนิสัยในการคิดและนิสัยในการกระทำอย่างลึกซึ้ง จนทำให้วิถีชีวิตของชาวเมืองนี้มีลักษณะเฉพาะตน แตกต่างจากชาวเมืองอื่น ๆ หลายประการ เช่น

1.1.1 **เชื่อเรื่องพุทธานุภาพ** ชาวนครศรีธรรมราชเชื่อว่าพระสัมมา - สัมพุทธเจ้า มีพระวรกายดุจเดียวกับพระพุทธรูป มีพระบรมสารีริกธาตุประดิษฐาน อยู่ในองค์พระบรมธาตุเจดีย์จริง และมีพระพุทธรูปจำลองมาประดิษฐาน ณ วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหารจริง เมืองนครศรีธรรมราชจึงได้ับพุทธานุภาพมากกว่าเมืองใดในภาคใต้ ในช่วงปีหนึ่ง ๆ จึงควรจะไปสักการะพระบรมธาตุเจดีย์ และพระพุทธรูปจำลองให้ได้อย่างน้อยหนึ่งครั้ง การหมั่นสร้างสมบุญไว้เช่นนี้เท่ากับได้สะสมทุนสำหรับเดินทางไปสู่ยุคพระศรีอาริยเมตไตรยในพ.ศ. 5000 นั่นเอง³

วรรณกรรมมุขปาฐะเมืองนครศรีธรรมราช ที่สะท้อนโลกทัศน์เรื่องพุทธา - นุภาพ ได้แก่ เพลงร้องเรือ ปรีศนา นิทานพื้นบ้าน และบทมหรสพต่าง ๆ เป็นต้น โปรดพิจารณาศึกษาตัวอย่างวรรณกรรมมุขปาฐะ ต่อไปนี้

เมืองคอนเหอ	แต่ก่อนเขาเล่าลือมา
พระศรีธรรมโศกราชมีวาสนา	ก่อสร้างพระธาตุยอดทองคำ
มีมหาชนมานูชา	ผู้คนมานับถืออุปถัมภ์
ก่อพระมหาธาตุยอดทองคำ	เข้าค้ำมีคนไหว้

ไอ้โหรเหอ หน่อไม้แดงแกงไม่ได้ คนไหว้ทั้งเมือง
(พระบรมธาตุเจดีย์)

บทชมพระธาตุเมืองนคร

ฉันหน้าไปบูรพา นั่งวันทาพระบรมธาตุ
เมืองนี้เมืองนคร คอนศรีธรรมราช มีพระธาตุอยู่กลางเมือง
ยอดเอยยอดสุดมีแก้ว ดูพรายแพรวเหลือมเหลือง
สีสันบรรเทือง มีบัวคว่ำบัวหงาย
ถัดมาพระเวียง ยืนเคียงเรียงราย
คอยแลไปเข้าได้ แลเห็นทองเป็นปล้องใหญ่
ลวดทองมากกรองเข้าด้วยแหวน วงมันใหญ่พื้นประมาณ
อีกชั้นหนึ่งเล่ามีพระปฏิญาณ สถิตอยู่ทั้งสี่ด้าน
บนคอหระฆังยังมีหลุมใส่เงิน ใส่ทอง ใส่ข้าวของอนันต์
ที่ตรงคอหระฆัง นับด้วยถั่ง นับด้วยเกวียน
มีกำแพงแก้ว มีฉัตร พระพายพัดวนเวียน
ฝีมือแบบเนียน หุ้มแต่ทองดุนองเงิน
มีกำแพงแก้ว มีฉัตร พระพายพัดสะเอิ้น (เน้น ๆ)
เสียงดังจิ้ง ๆ ๆ นิ่ง ๆ เน้น ๆ พังสาเจริญใจแรง
ที่ทางขึ้นลงมีพระม้า ทวาราบิดไว้แข็ง
กลัวผู้ร้ายจะปลอมแปลง ลักเงินทองของข้างบน
มียักษ์วิรุฬหก วิรุฬปัก พงศพัยคัมภีร์ภาพยนต์ (หุ่นยนต์)
สถิตข้างทางละคน
มีรูปครุฑยุดนาค ทำบึกษาเหมหงส์
มีสีสันบรรจง เราแลเห็นเหมือนเป็นจริง

พระองค์ขึ้นทรงม้า นิสมมุติพิมพ์พระยาหญิง

โอรสแอบอิงบรรทมนิ่งในสถาน

พระองค์ทรงตัดขาด ไม่หวั่นหวาดในปวงมาร

ค้อยหนีจากปราสาทราชฐาน พระภูบาลบรรพชา

ฯลฯ

1.1.2 เรื่องเรื่องบุญ ชาวนครศรีธรรมราชส่วนใหญ่เชื่อว่า การทำบุญเป็นทางไปสู่สวรรค์ คนส่วนใหญ่มุ่งมั่นจะไปพบยุคละครหรือเมตไตรยมามากกว่าจะได้นิพพานสุข และการทำบุญเป็นเหตุให้เจริญด้วยผลบุญทั้งสิ้น คือ อายุ วรรณะ สุขะ และพละ ดังนั้นจึงควรทำบุญ และบุญที่ทำก็เน้นในเรื่องการให้ทาน โดยเฉพาะวัตถุทานเป็นสำคัญ ส่วนการให้ทานประเภทอื่น ๆ เช่น วิทยาทาน อภัยทาน และธรรมทาน ไม่สู้จะรู้จักและเข้าใจกันนัก⁴

วรรณกรรมมุขปาฐะเมืองนครศรีธรรมราช ที่สะท้อนโลกทัศน์การทำบุญทำทาน ได้แก่ ปริศนา เพลงร้องเรือ นิทานพื้นบ้าน เป็นต้น

โปรดพิจารณาตัวอย่างวรรณกรรมมุขปาฐะเมืองนครศรีธรรมราช ต่อไปนี้

ปริศนา : โตงเตงห้อยข้างขา พอเห็นคนมาเปิดผ้าโตงเตง

(คนตักบาตร)

: พระสามเณรสี กล้วยสีหวิปัสกันหรือ

(รูปละ 1 หวี)

เพลงร้องเรือ : ผูกเปลเหอ ผูกเวไว้ได้ฤณ

ชวนยายไปทำบุญ เขเรื่อท่อนไม้

ท่านหลัดอยู่หัว ท่านขว่ออยู่ท้าย

เขเรื่อท่อนไม้ ชวนยายไปทำบุญ

ฯลฯ

1.1.3 เชื่อเรื่องชาติหน้าหรือภพหน้า ชาติหรือภพตามความหมายของพุทธศาสนา หมายถึงภาวะจิตที่ดำรงอยู่ เมื่อจิตหมุนเวียนไป ย่อมเป็นเหตุให้เกิดชาติก่อน ชาตินี้ และชาติหน้าขึ้น และการที่ชาติใดจะอยู่ภพใด พุทธศาสนาถือว่าเป็นไปตามกฎแห่งกรรม แต่สำหรับพุทธศาสนิกชนทั่วไป (รวมทั้งคณาครศรีธรรมราช) มักจะเข้าใจเอาว่า ชาติหน้าหรือภพหน้าก็คือการไปเกิดใหม่ในภูมิใหม่ กล่าวคือ ถ้าประกอบกรรมดีไว้ก็ได้ไปเกิดในภูมิสวรรค์ ซึ่งหมายถึงเทวโลก อันงดงามบนฟากฟ้า มีอาหารทิพย์ให้กิน มีเรือนทิพย์ให้อยู่ ความสุขทั้งปวงเนรมิตเอาได้ตั้งใจหมาย แต่ถ้าประกอบกรรมชั่ว ก็ต้องไปทุกข์ทรมานในอบายภูมิ ซึ่งตรงกันข้ามกับสวรรค์อย่างสิ้นเชิง คนที่ไม่รู้ดีรู้ชั่วจึงถูกเรียกว่าไม่รู้จักสวรรค์ ไม่รู้จักนรก (ชาวนครศรีธรรมราชมักใช้คำว่า “ไม่รู้จักหวัน” อันหมายถึง “ไม่รู้จักเดือนรู้จักตะวัน” คือไม่รู้จักธรรมชาติของโลกก็ได้)⁵

วรรณกรรมมุขปาฐะเมืองนครศรีธรรมราชที่สะท้อนโลกทัศน์เรื่องชาติหน้าหรือภพหน้า ได้แก่ นิทานพื้นบ้าน เพลงร้องเรือ และบทมหรสพต่าง ๆ เป็นต้น

โปรดพิจารณาศึกษาตัวอย่างวรรณกรรมมุขปาฐะเมืองนครศรีธรรมราชต่อไปนี้

มีกรรมเหอ	สองเรามีกรรม
บาปก่บาปปลาน้องไม่ทำ	ขอพบพี่ชายกายภาคหน้า
ชาตินี้น้องมหลงเกิด	ถ้าน้องก่อนเกิดพ่อเลิศฟ้า
ขอพบพี่ชายกายภาคหน้า	ถ้าน้องช่องฟ้าหวัน.

ฯลฯ

1.1.4 เชื่อเรื่องกฎแห่งกรรม กฎแห่งกรรมในความหมายของชาวพุทธในนครศรีธรรมราช จะเป็นเรื่องที่อยู่เหนือกฎเกณฑ์ทางวิทยาศาสตร์ เพราะกรรมในความเชื่อของชาวนครศรีธรรมราช มีจุดเชื่อมโยงกันอยู่สามส่วน คืออดีต - ชาติ ปัจจุบันชาติ และอนาคตชาติ โดยเชื่อว่า วิถีชีวิตที่ดำเนินอยู่ในปัจจุบันเป็นผลของกรรมในอดีตชาติ ดังสำนวนที่ว่า “วัวใครก็เข้าคอกคนนั้น”

เรื่องกฎแห่งกรรมถูกนำมาใช้สอนใจ และเป็นข้อห้ามมิให้กระทำชั่วได้ดียิ่ง ชาวนครศรีธรรมราชมักยกตัวอย่างให้ลูกหลานฟังอยู่เสมอว่า ถ้าทุบหัวหรือเคาะหัวแมว ยามราตรีระแวกนั้นจะสั้น ใครมัดล้ามถึงสว่างได้ เกิดชาติหน้าจะมีรอยรัศมีที่รอบข้อมือข้อเท้า ใครพรากสัตว์ให้ห่างคู่ เกิดชาติหน้าจะกำพร้าบิดามารดา หรือพลัดพรากจากคู่ครอง เป็นต้น การที่เป็นดังนั้นก็เพราะผลจากกฎแห่งกรรม โดยถูกสัตว์เหล่านั้น “ใช้ชาติ” หรือส่งผลกระทบตามมาสนองให้ได้รับทุกขเวทนา

จากความเชื่อในกฎแห่งกรรมนี้เอง ทำให้ผู้คนส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในธรรม และมีน้ำใจเมตตาต่อกันมากขึ้น⁶

วรรณกรรมมุขปาฐะเมืองนครศรีธรรมราชที่สะท้อนโลกทัศน์เรื่องกฎแห่งกรรม ได้แก่ นิทานพื้นบ้าน และเพลงร้องเรือ เป็นต้น โปรดพิจารณาตัวอย่างวรรณกรรมมุขปาฐะเมืองนครศรีธรรมราชต่อไปนี้

สุดจิตเหอ	สุดคิดพี่แล้วแก้วกลอยใจ
หาไม่ธุระพี่ไม่ไป	อยู่โลกกลอยใจให้นายรัก
นอกของพี่เหมือนหินถ่วง	ในทองพี่ร้อนเหมือนครบก
อยู่โลกกลอยใจให้นายรัก	เพราะมีกรรมจำชกไป

ฯลฯ

1.2 โลกทัศน์กฏติมี ภูติผีหมายถึงสิ่งที่มีมนุษย์เชื่อว่าเป็นสภาพ ลึกลับที่อยู่เหนือภาวะธรรมชาติ มองไม่เห็นตัว แต่อาจจะปรากฏเหมือนมีตัวตนได้ บางทีก็เรียกว่า “ปีศาจ”

สภาพการกำเนิดของผีมีหลายลักษณะ แต่โดยทั่วไปเชื่อกันว่า เมื่อชีวิตดับสิ้นลง สังขารที่ปรากฏอยู่ก็มีสภาพเป็นศพ ส่วนวิญญาณอันเป็นตัวกำหนดสังขารนั้นยังมิได้ดับ แต่จะออกจากร่างหรือสังขาร ร่อนเร่ไปตามกรรมสุชาติใหม่ ภพใหม่ หรืออาจเข้าสิงสู่ในสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยไม่ได้ไปผูกไปเกิด สภาพอย่างนี้เรียกว่า “ผี” และด้วยเหตุที่จิตวิญญาณยังร่อนเร่ หาที่สิงสู่ และผูกพันอยู่กับภพ

เก่า ผีจึงปรากฏตัวตนให้เห็นเป็นครั้งคราว ทั้งในรูปลักษณะที่ดีและร้าย หรือทั้งที่ให้คุณและให้โทษ

ภูติผีในความเชื่อของชาวนครศรีธรรมราชมีหลายจำพวก ได้แก่

1.2.1 ผีเจ้าที่ หมายถึงผีซึ่งอยู่ประจำสถานที่ต่าง ๆ มีทั้งที่ให้คุณและให้โทษ ได้แก่ผีเรือน ผีป่า ผีเขา ผีโพ ผีไทร ผีห้วย ผีมาบ ผีเจ้าที่สวน ผีเจ้าที่นา ผีเจ้าแปลง หรือผีเจ้าป่าช้า เป็นต้น ชาวนครศรีธรรมราชสมัยโบราณถือว่า เมื่อจะเข้าไปอยู่อาศัยทำมาหากิน หรือใช้ประโยชน์จากภูมิสถานเหล่านั้น ควรเช่นสำรวจบูชาให้ถูกต้อง หรืออย่างน้อยก็ให้ความเคารพยำเกรง (ดังเช่นคำกล่าวที่ว่า “เกรงใจเจ้าที่เจ้าทางบ้าง”)

1.2.2 ผีตายาย หมายถึงผีบรรพบุรุษซึ่งไม่ยอมไปผุดไปเกิด เพราะมีความห่วงใยลูกหลาน จึงคอยพิทักษ์รักษาลูกหลานในครัวเรือน ลูกหลานจึงมักจะตั้งแท่นบูชาไว้ (เรียกว่า “ตั้งหิ้ง”) และกรวดน้ำแผ่ส่วนกุศลไปให้เป็นครั้งคราว

1.2.3 ผีครูหมอ หมายถึงผีครูต้นของศิลปิน หรือผีบรรพบุรุษผู้ถ่ายทอดวิชาความรู้ในสาขาศิลปะและวิชาแพทย์ (เช่น นาฏศิลป์ ช่างฝีมือ และหมอยา) ใครที่รับวิชาเหล่านี้มา ก็จะต้องรับนับถือผีเหล่านั้นเป็นครูด้วย โดยเรียกว่า “ครูหมอ” เช่น ครูหมอโนรา ครูหมอหนังตะลุง เป็นต้น เมื่อถึงวาระอันควร ก็จะมีการเช่นสำรวจเช่นกัน

1.2.4 ผีอื่น ๆ หมายถึงผีทั่วไปที่เป็นวิญญาณของมนุษย์ที่ไม่ยอมไปผุดไปเกิด เพราะมีความผูกพันอยู่กับอดีตของตน มักสิงสู่ในที่ซึ่งตนเองได้ตายไป แล้วสำแดงให้ผู้ที่ผ่านมาได้เห็นด้วยอาการใดอาการหนึ่ง จนเล่าลือและหวาดกลัวกันทั่วไปในบริเวณนั้น

1.2.5 พระภูมิ หมายถึงเทพารักษ์ประจำสถานที่ต่าง ๆ ทั้งที่ธรรมชาติสร้างไว้ (เช่น ผืนนา ท้องน้ำ ภูเขา ป่า) และที่มนุษย์สร้างไว้ (เช่น วัด วาอาราม) นับเป็นผีจำพวกหนึ่งที่คอยพิทักษ์รักษาถิ่นที่ แบบเดียวกับผีเจ้าที่ แต่ดูจะมีศักดิ์ศรีสูงกว่า

พระภูมิมีทั้งระดับหัวหน้าและระดับลูกน้อง ระดับหัวหน้าได้แก่นางธรณี (เป็นเทพารักษ์ประจำพื้นดิน) บริณี (เป็นเทพารักษ์ประจำเส้นทางทางบก) ท้าว-
นาคา (เป็นเทพารักษ์ประจำบาดาล) ท้าวมหาชัย (เป็นเทพารักษ์ดูแลทั่วไป)

ส่วนระดับลูกน้องหรือระดับรอง ๆ ได้แก่ ท้าวชัยมงคล (พระภูมิเรือน)
ท้าวมิกราช (พระภูมิวัด) ท้าวธรรมโฬาร (พระภูมิไร่นา) เป็นต้น

พระภูมิเหล่านี้ ชาวนครศรีธรรมราชเชื่อว่าให้ทั้งคุณและโทษ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ
กับการพลีบูชา ด้วยเหตุนี้ผู้คนส่วนหนึ่งจึงจัดตั้งศาลพระภูมิเพื่อการพลีขึ้น⁷

วรรณกรรมมุขปาฐะเมืองนครศรีธรรมราชที่สะท้อนโลกทัศน์เรื่องผี ได้แก่
นิทานพื้นบ้าน ถ้อยคำสำนวน ภาษิต และเพลงร้องเรือ เป็นต้น

โปรดพิจารณาศึกษาตัวอย่างวรรณกรรมมุขปาฐะเมืองนครศรีธรรมราช
ต่อไปนี้

ถ้อยคำสำนวนและภาษิต

ผีโหลไปโหล ผีโหลไปโหล

ผีดันไม้ใหญ่ ไปแล้วอย่ามา

ยีนงเหมือนผีหลงเปรว

ผีเข้าผีออก

ตายไม่แลผีดีไม่แลหน้า

ผีไม่พลอยตายาย

ผีตายโหงโลกไม้บาง

ผีแห้งกับโลงทุก

ผอมเหมือนไม้เสียบผี

ฯลฯ

เพลงร้องเรือ :

ขึ้นโหนดเหอ	อย่าขึ้นให้สูงนัก
พลัดลงมาขาหัก	ไม่มีผ้าจะคลุมผีให้
เช็ดหน้าบุหรื	คลุมผีเอาไว้
ไม่มีผ้าจะคลุมผีให้	ตายโหงได้โคนโหนด
ขึ้นพร้าวเหอ	อย่าขึ้นแต่โคนให้สุดปลาย
อีพลัดลงตาย	ไม่มีผ้าอีกคลุมผีให้
คลุมผ้าบาหลี่	คลุมผีท่านไว้
ไม่มีผ้าอีกคลุมผีให้	ผีตายวางมือเปล่า
ไปเหนือเหอ	ไปชุดเรือสักลำ
หัวดำท้ายดำ	สำหรับไว้ทำเรือเข
ซื้อเหล้ามาสักจอก	ไปนอกหัวเมืองที่ชายเล
สำหรับไว้ทำเรือเข	เขเล่นกลางเลหลวง

ฯลฯ

1.3 โลกทัศน์ต่อไสยศาสตร์ ไสยศาสตร์หมายถึงศาสตร์ที่ว่าด้วยเวทมนต์คาถา ซึ่งได้รับการถ่ายทอดและดัดแปลงมาจากอินเดียโบราณ ซึ่งนับถือลัทธิพราหมณ์ เป็นความเชื่อที่มีปรากฏอยู่ในชนบทภาคใต้สมัยโบราณ ที่สำคัญได้แก่⁸

1.3.1 เมตตามหานิยม เป็นวิชาที่ทำให้คนรัก ด้วยการปลุกเสกคาถาบ้าง น้ำมันพรายบ้าง ตะกรุดบ้าง และสลาเหินบ้าง

1.3.2 อยู่ยงคงกะพัน เป็นวิชาที่ทำให้เนื้อหนังและกระดูกคงทนต่อการยิง แทะ ฟัน ด้วยเวทมนต์บ้าง เครื่องรางของขลังบ้าง และอวัยวะบางส่วนของสัตว์บ้าง (เช่น เขี้ยวเสือกลอง เขี้ยวหมูตัน เป็นต้น)

1.3.3 ยาสั่ง เป็นวิชาผลิตด้วยยาบางชนิด ที่ทำให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย แต่ไม่ตายโดยทันทีที่กินยานั้น จะตายก็ต่อเมื่อไปกินอาหารที่ผู้ทำยาสั่งได้กำหนดไว้

1.3.4 ยาเสน่ห์ เป็นวิชาผลิตตัวยาคที่ทำให้ผู้อื่นกินแล้วหลงรักโดยใช้ตัวยาจากธรรมชาติมาปรุงแล้วผสมในอาหาร หรือเครื่องดื่ม มีวัตถุประสงค์ให้ผู้กินเกิดความรักและหลงใหลผู้ทำเสน่ห์

1.3.5 ทำคุณ เป็นวิชาทำร้ายต่ออริ โดยเสกสิ่งใดสิ่งหนึ่งเข้าไปในตัวอริ เช่น หนังกวายเป็น ผม กระดุกผี ตาปู เป็นต้น สิ่งที่เสกเข้าไปในตัวหรือในห้อง ในระยะแรกจะมีขนาดเล็ก แต่ต่อมาก็ขยายขึ้นจนอัดอัด และทำให้เกิดแก่ความตายได้

1.3.6 ทำมบ เป็นวิชาทำอันตรายต่อมิตร ให้เสื่อมถอยคุณงามความดี และชื่อเสียงเกียรติยศ หรือค่อย ๆ เจ็บไข้ได้ป่วย จนถึงแก่ความตายในที่สุด

วรรณกรรมมุขปาฐะเมืองนครศรีธรรมราชที่สะท้อนโลกทัศน์ไสยศาสตร์ ได้แก่ นิทานพื้นบ้าน บทมหรสพพื้นบ้าน เพลงร้องเรือ เป็นต้น

โปรดพิจารณาศึกษาตัวอย่างวรรณกรรมมุขปาฐะเมืองนครศรีธรรมราชต่อไปนี้

บทมหรสพพื้นบ้าน : โนราและหนังตะลุง

เดชะข้ากราบไหว้
ไหว้คุณบิดามารดา
บรรดาภักย์ยา
คุณครูผู้ประเสริฐ
ขอคุณเป็นพาดาน
โอมชัยมหาศัย

ขอคุณไว้เหนือเกศ
ยาป่าน้ำของข้า
เสนียดจัญไรอย่าได้พาล
เข้ามาอำให้ทำการ
มาป้องกันแห่งตัวกู
กันจิงไห่กันศัตรู

ฯลฯ

(ภาพยัซอพร โนราเลื่อน ทองศิลป์)

ได้เรียนรู้หลายอย่างทางวิชา การรักษาไม่ไหว จันแต่ไรแลน
 เรื่องเวทมนต์คาถาตาดีจริง เรื่องบ้านหญิงดีศรีน ยันต์ขุนแผน
 เรื่องสำคัญมนตราตาชานาญ
 มาบวชภายหลังปีจนมีศิษย์ ศีลวิทย์ของตา ช่างกล้าหาญ
 แต่พวกศิษย์ทั้งนั้นเป็นอันธพาล ส่วนยักษ์มารคนป่ามาเล่าเรียน
 (บทฤาษีเส่ง : เขียนโทรทัศน์จะ)

ยอคงช้างนาญ ข้าจะไหว้พระฤาษีผู้ทรงญาณ
 ในไสยเวทมนตรา ในไสยเวทมนตรา
 ข้าไหว้เทพไท่น้ำ ทุกเดือนถ้าหิมวา
 (บทพระอิศวร : เตียม แรกค่านวณ)

เพลงร้องเรือ :

ลมพัดเหอ	พัดมาไรไร
สงสารพระอภัย	ไปเมืองลังกา
ถูกเสน่ห์เหล็ก	ถูกมนตร์ของนางวันฟ้า
ไปเมืองลังกา	เล่นตามวันฟ้าไป

ท้าวยศวิมลเหอ	หลงกลด้วยนางจันทา
ยศวิมลใจกล้า	ขับพระราชาหอยสังข์
ปักหลักลงเจ็ดแห่ง	ขับให้ช้างแทงพอร้อยช้าง
ช้างไม่สู้แทง	งาปักดินแดงร้องดัง
ยกวงขึ้นไหว้พระสังข์	ร้องดังไปทุกตัว

เจ้าน้องน้อยเหอ	น้องน้อยหอยสังข์
เมื่อบุญแม่ยัง	พระสังข์อยู่ในรูปเงาะ
บุญแม่หาไม	พระสังข์ถือไม้เท้าเหาะ
พระสังข์อยู่ในรูปเงาะ	เหาะเหินเดินทางสวรรค์

ไก่ขันเหอ	ขันมากริดก้อง
ยกขึ้นด้าเหวน้อง	พายเรือแข่งขัน
เรือพี่มาดเทียน	เรือน้องเขียนหัวลงยันต์
พายเรือแข่งขัน	ให้หนูกลักรวันเดียว

ฯลฯ

(ยังมีต่อฉบับหน้า)

เชิงอรรถ

- ¹ สมบัติ จันทวงศ์ “โลกทัศน์ของสุนทรภู่” ใน สุนทรภู่คู่โลกและสังคม
หน้า 41.
- ² วิเชียร ณ นคร การศึกษานิทานพื้นบ้านในจังหวัดนครศรีธรรมราช
หน้า 152.
- ³ เรื่องเดียวกัน หน้า 153.
- ⁴ เรื่องเดียวกัน หน้าเดียวกัน.
- ⁵ เรื่องเดียวกัน หน้า 154.
- ⁶ เรื่องเดียวกัน หน้า 154 - 155.
- ⁷ เรื่องเดียวกัน หน้า 155 - 157.
- ⁸ เรื่องเดียวกัน หน้า 157 - 158.